C/2026/3202

12.6.2026.

Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes reģistrācijas pieteikuma publikācija saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 2024/1143 15. panta 4. punktu

(C/2026/3202)

Trīs mēnešu laikā pēc šīs publikācijas dienas dalībvalsts vai trešās valsts iestādes vai fiziska vai juridiska persona, kurai ir leģitīmas intereses un kura ir iedibināta vai ir rezidents trešā valstī, var iesniegt Komisijai iebildumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1143 ([1]) 17. pantu.

VIENOTAIS DOKUMENTS

Lauksaimniecības produktu cilmes vietas nosaukumi un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

“Banski kestenov med”

ES Nr.: PDO-HR-03402 – 13.1.2025.

1. **Nosaukums (nosaukumi)**

“Banski kestenov med”

2. **Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes veids**

ACVN X AĢIN ☐

3. **Valsts, pie kuras pieder noteiktais ģeogrāfiskais apgabals**

Horvātija

4. **Lauksaimniecības produkta apraksts**

4.1. *Lauksaimniecības produkta klasifikācija saskaņā ar kombinētās nomenklatūras pozīciju un kodu atbilstoši Regulas (ES) 2024/1143 6. panta 1. punktam*

04 – PIENA PĀRSTRĀDES PRODUKTI; PUTNU OLAS; DABISKAIS MEDUS; DZĪVNIEKU IZCELSMES PĀRTIKAS PRODUKTI, KAS CITUR NAV MINĒTI VAI IEKĻAUTI

0409 – Dabiskais medus

4.2. *Ar reģistrēto nosaukumu apzīmētā produkta apraksts*

“Banski kestenov med” ir medus, ko Krainas medus bišu (*Apis mellifera carnica, Pollmann*, 1879) saimes ražo no *Banovina* reģiona saldo kastaņu (*Castanea sativa* Mill.) nektāra.

Melisopalinoloģiskās īpašības

Papildus saldo kastaņu (*Castanea sativa*) ziedputekšņiem “Banski kestenov med” ziedputekšņu spektrā var būt arī šādu nektāraugu sugu ziedputekšņi: parastais krūklis (*Frangula alnus*), krūmu amorfa (*Amorpha fruticosa*), asinssarkanais grimonis (*Cornus sanguinea*), liepa (*Tilia spp.*), asteru dzimtas (*Asteraceae*) sugas, kauleņkoki (*Prunus spp.*), baltā robīnija

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1143 (2024. gada 11. aprīlis) par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm vīnam, stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem un lauksaimniecības produktiem, kā arī garantētu tradicionālo īpatnību produktiem un lauksaimniecības produktu fakultatīviem kvalitātes apzīmējumiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2019/787 un (ES) 2019/1753 un atceļ Regulu (ES) Nr. 1151/2012 (OV L, 2024/1143, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

(*Robinia pseudoacacia*), kļava (*Acer spp.*), ragainais vanagnadziņš (*Lotus corniculatus*) un mazākās daļās citu augu sugu ziedputekšņi. Polinoloģiskajā sastāvā var būt arī ziedputekšņi no šādiem augiem, kas nav nektāraugi: oši (*Fraxinus spp.*), parastā kamolzāle (*Dactylis glomerata*), graudzāļu sugas (*Poaceae*), platānas (*Plantago spp.*), kukurūza (*Zea mays*) un skābenes (*Rumex spp.*). Ja no kopējā ziedputekšņu daudzuma izslēdz tādu augu ziedputekšņu īpatsvaru, kas nav nektāraugi, saldo kastaņu (*Castanea sativa*) ziedputekšņu īpatsvaram produkta "Banski kestenov med" atlikušajā nektāraugu sugu ziedputekšņu daudzumā jābūt vismaz 85 %.

Organoleptiskās īpašības

Ar nosaukumu "Banski kestenov med" apzīmētajam produktam piemīt tālāk norādītās organoleptiskās īpašības.

— Izskats

Krāsa – no gaiši dzintarainas līdz dzintarkrāsai.

Caurspīdība – caurspīdīgs.

Kristalizācija – lēna.

— Smarža – vidēji līdz ļoti intensīva kastaņu ziedu, mitra kartona un sasmalcinātu valriekstu lapu smarža.

— Garša – nedaudz izteikts saldenums un skābenums, mērens līdz izteikts rūgtums.

— Aromāts – vidēji līdz ļoti noturīgs dedzināta cukura, cukura sīrupa, dūmu un vērmeles aromāts.

Fizikālie un ķīmiskie parametri

Ūdens saturs: ne vairāk kā 18,0 %.

Īpatnējā elektrovadītspēja: ne mazāk kā 0,80 mS/cm.

Hidroksimetilfurfurola (HMF) saturs: ne vairāk kā 15 mg/kg medus.

4.3. *Atkāpes attiecībā uz barības iegūšanu (tikai dzīvnieku izcelsmes produktiem, kas apzīmēti ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu) un izejvielu iegūšanas ierobežojumi (tikai pārstrādātiem produktiem, kas apzīmēti ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi)*

Bišu saimju barošana ir aizliegta, kamēr bites barojas no kastaņu ziediem. Tomēr barošana ir atļauta, lai veicinātu bišu saimju attīstību agrā pavasarī un laikā, kad bites nevāc medu. Barošana jāpabeidz ne vēlāk kā 14 dienas pirms tam, kad sākas ienesums no kastaņu ziediem. Barošana ir atļauta arī vasaras beigās un rudens sākumā, lai veidotu bišu ziemas barības krājumus. Kā barību drīkst izmantot tikai cukura sīrupu un/vai cukura un medus kandiju. Barību var ražot no galda cukura, kura izcelsme ir ārpus noteiktā ģeogrāfiskā apgabala. Sausnas saturs no vietām ārpus noteiktā ģeogrāfiskā apgabala nedrīkst pārsniegt 50 % no kopējā sausnas daudzuma, ko bišu saimes patērē gada laikā. Sausnas atlikums attiecas uz medu, ko bišu saimes ražo no savāktā nektāra un/vai izsvīduma, kura izcelsme ir noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā. Bišu saimju piebarošanas periods ir noteikts, lai nodrošinātu, ka barība neietekmē "Banski kestenov med" kvalitāti vai tā saikni ar ģeogrāfisko apgabalu.

4.4. *Konkrēti ražošanas posmi, kas jāveic noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā*

Visiem "Banski kestenov med" ražošanas posmiem (medus vākšanai un ieguvei) jānotiek noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā.

4.5. *Ar reģistrēto nosaukumu apzīmētā lauksaimniecības produkta iepakošanas, griešanas, rīvēšanas u. c. īpašie noteikumi*

Lai nodrošinātu medus kvalitāti un izsekojamību, tas jāiepako noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā. Nepiemērota (augsta) temperatūra transportēšanas laikā var mainīt ar nosaukumu "Banski kestenov med" apzīmētā produkta fizikālos un ķīmiskos parametrus un organoleptiskās īpašības vai izraisīt to, ka medus uzsūc nevēlamas svešas izcelsmes smaržas vai piesaista gaisā esošo mitrumu.

4.6. *Ar reģistrēto nosaukumu apzīmētā lauksaimniecības produkta marķēšanas īpašie noteikumi*

Laižot produktu tirgū, uz visa sākotnējā fasējuma jābūt logotipam "Banski kestenov med". Uz fasējuma kopā ar logotipu jānorāda arī ražotāja vārds un uzvārds / nosaukums. Papildus iepriekš minētajam uz katras fasējuma vienības jābūt zīmogam ar identifikācijas numuru. Visiem marķējuma lietotājiem, kas laiž produktu tirgū saskaņā ar šo produkta specifikāciju, ir tiesības ar vienādiem nosacījumiem izmantot zīmogu un logotipu "Banski kestenov med".

Zīmes grafiskais attēlojums ietver melnu logotipu ar caurspīdīgu fonu. Logotipu veido melns aplis, kurā ir stilizēta spirālveida koka medus karote un stilizēts grāfa *Josip Jelačić* zobens. Šie simboli pārklājas, tādējādi vizuāli veidojot vienotu veselumu. Zem apļa ir vārdi "BANSKI KESTENOV MED" melnā *Cinzel* šriftā, un vārds "BANSKI" ir treknrakstā, lai vēl vairāk izceltu teritoriālo saikni ar *Banovina* un iepriekš minēto horvātu grāfu. Logotips un teksts veido vienu veselumu, kas nedrīkst būt mazāks par 50 x 40 mm.

1. attēls

"Banski kestenov med" logotips

5. **Ģeogrāfiskā apgabala īsa definīcija**

"Banski kestenov med" ražošanas ģeogrāfiskais apgabals ietver *Banovina* reģionu, ieskaitot pilsētas (*Petrinja, Glina, Hrvatska Kostajnica*) un pašvaldības (*Sunja, Majur, Donji Kukuruzari, Hrvatska Dubica, Dvor, Topusko, Gvozd*).

6. **Saikne ar ģeogrāfisko apgabalu**

Ģeogrāfiskā apgabala specifika

Banovina ir reģions, kas ietilpst *Sisak-Moslavina* apgabalā. Tas atrodas Panonijas baseina malā starp Savas upi un Unas, Kupas un Glinas upju apakšējiem posmiem. Dienvidos tas aptver līdzenus pakalnus, tostarp *Zrinska Gora* kalnu, Savas upes baseinu un tās pietekas ziemeļos un ziemeļaustrumos. To šķērso daudzu mazu ūdensteču ielejas. Ievērojamu tā daļu klāj meži, jo īpaši *Dvora* un *Hrvatskas Kostajnica* apkaimē. Noteiktā ģeogrāfiskā apgabala specifika izpaužas arī tajā, ka lielākajā daļā reģiona ir labi augoša veģetācija, mazs iedzīvotāju skaits, ekstensīva lauksaimniecība un plašas teritorijas, kurās nav rūpniecības un lielu ekonomikas dalībnieku, kas galu galā ietekmē vides saglabāšanu un ir svarīgs priekšnoteikums biškopības attīstībai. Kastaņu audzēs *Banovina* reģionā visbiežāk sastopama dziļa luvisola augsne, kuras pH ir no 4,77 līdz 6,57.

Kontinentālajā Horvātijas daļā saldās kastaņas visbiežāk ir sastopamas jauktos vai tīros mežos. No kopējās platības 7 324,88 ha jeb 48,8 % kastaņu audžu atrodas *Sisak-Moslavina* apgabalā, kur atrodas "Banski kestenov med" ražošanas ģeogrāfiskais apgabals. Atkarībā no mikrolokācijas kastaņas *Banovina* sāk ziedēt ap 5. jūniju, vispirms *Budučina* apkaimē uz ziemeļaustrumiem un visbeidzot *Šamarica* apkaimē ap 27. jūliju. Daži koki zied aptuveni 10 dienas. Ar biškopību saistītie toponīmi ir nozīmīgi, jo tie bieži liecina par teritoriju, kas kādreiz ir bijusi bagāta ar nektāraugiem vai kurā kādreiz atradās bišu saimes. Toponīmi var arī liecināt par tradicionālu biškopības praksi, kas īstenota konkrētā apgabalā, vai par dažiem citiem ar biškopību saistītiem aspektiem. To toponīmu starpā, kas saistīti ar biškopību un medus ražošanu *Banovina*, noteikti jāmin *Hrvatska Kostajnica*. Nosaukums "Kostajnica" liek domāt, ka tas ir atvasināts no vārda "kostanj" (kastaņa). To apstiprina fakts, ka pakalnos abās Unas upes pusēs atrodas nozīmīgi saldo kastaņu stādījumi.

Produkta specifika

Papildus augsnes īpašībām un ziedu sastāvam "Banski kestenov med" specifiku būtiski ietekmē arī klimatiskie apstākļi. Pamatojoties uz melisopalinoloģiskajām analīzēm, ir noteiktas to nektāraugu sugas, no kuriem bites ievāc nektāru, tā pierādot saikni starp medu un noteikto ģeogrāfisko apgabalu un atšķirības salīdzinājumā ar kastaņu medu no citiem ģeogrāfiskajiem apgabaliem. Liela daļa pārbaudīto paraugu saturēja ziedputekšņus no parastā krūkļa (*Frangula alnus*), krūmu amorfas (*Amorpha fruticosa*), asinssarkanā grimoņa (*Cornus sanguinea*), liepas (*Tilia spp*.), asteru dzimtas (*Asteraceae*) sugām, kauleņkokiem (*Prunus spp*.), baltās robīnijas (*Robinia pseudoacacia*), kļavas (*Acer spp*.) un ragainā vanagnadziņa (*Lotus corniculatus*).

Papildus paraugu botāniskajai izcelsmei tika pārbaudīta arī to elektrovadītspēja. Tika noteiktas indikatorvērtības diapazonā no 0,84 mS/cm līdz 1,80 mS/cm, ar vidējo vērtību 1,24 mS/cm. Salīdzinot šo kastaņu medu ar kastaņu medu no citiem reģioniem, kļuva skaidrs, ka citos reģionos elektrovadītspējas vērtību diapazons bija ievērojami plašāks – no 1,05 mS/cm līdz pat 2,25 mS/cm, ar vidējo vērtību 1,61 mS/cm. Kastaņu audzēs papildus nektāram ir atrodams arī izsvīdums, ko izdala laputis un bruņutis. Augstas vidējās elektrovadītspējas vērtības, iespējams, izraisa izsvīduma īpatsvars pārbaudītajos medus paraugos no citiem reģioniem. Faktiski izsvīduma klātbūtne netieši ietekmē medus izskatu, t. i., tā krāsu, kas ir tumšāka nekā medus paraugiem no *Banovina*. Tomēr lielākās daļas "Banski kestenov med" paraugu krāsa bija no gaiši dzintarainas līdz dzintarkrāsai, un tiem bija kastaņu medus organoleptiskajam profilam raksturīgā smarža un rūgtums, kā arī tipisks elektrovadītspējas vērtību diapazons, kas viss izceļ tā savdabīgumu.

Cēloniskā saikne starp ģeogrāfiskā apgabala specifiku un produkta specifiku

"Banski kestenov med" ir produkts, kas ir cieši saistīts ar tā izcelsmes apgabalu. Tā specifiskās īpašības nosaka ģeogrāfiskais apgabals, kurā ir dabiskie meži ar lielu saldo kastaņu (*Castanea sativa*) īpatsvaru, un tas ir lielākais šāds apgabals Horvātijā. Kastaņu audzes zied dažādos laika intervālos atkarībā no dzīvotnēm, kurās tās sastopamas ražošanas ģeogrāfiskajā apgabalā. Tādējādi bites vāc nektāru vairāk nekā mēnesi augstuma un vērsuma atšķirību dēļ. Turklāt augsnes īpašības un laikapstākļi būtiski ietekmē izdalītā nektāra daudzumu. Skābas augsnes nodrošina optimālus apstākļus saldo kastaņu augšanai, kas pozitīvi ietekmē ziedēšanu un līdz ar to arī izdalījušos nektāra daudzumu. Paņemot ūdeni un minerālvielas no augsnes, koks tos iestrādā sulā, kas ir izejviela, no kuras veidojas nektārs; tāpēc tas ietekmē galaprodukta – medus – kvalitāti. Papildus augsnes veidam saldo kastaņu izdalīto nektāru ietekmē arī laikapstākļi, jo īpaši nokrišņi, kas *Banovina* reģionā ir vienmērīgi izkliedēti visā veģetācijas periodā, bet jo īpaši ziedēšanas laikā. Faktiski, saldo kastaņu ziedēšanas laikā saulei spīdot pārmaiņus ar īsām lietusgāzēm, palielinās gaisa relatīvais mitrums, kas pozitīvi ietekmē arī nektāra sekrēciju. Barības resursu optimāla izmantošana ļauj ražot izcilas kvalitātes "Banski kestenov med". Par to liecina arī medus savdabīgais organoleptiskais profils, fizikālķīmiskie parametri un īpašais ziedputekšņu spektrs, t. i., parastā krūkļa (*Frangula alnus*) un krūmu amorfas (*Amorpha fruticosa*) ziedputekšņi kā vienlaicīgi ziedošas augu sugas, kas "Banski kestenov med" atšķir no kastaņu medus veidiem no citiem reģioniem, kuros to ir iespējams ražot.

Papildus reljefam un klimatiskajiem faktoriem plašās kastaņu audzes, kas noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā ir galvenais ziedu resurss, ir veicinājušas savdabīga biškopības veida izveidi. *Banovina* biškopju prasmes un zināšanas attiecībā uz to, kā viņi izprot un piemēro savlaicīgu tehnoloģisko iejaukšanos bišu saimju dzīvē un sagatavo medu tirgum, garantē augstas kvalitātes "Banski kestenov med" ražošanu. Biškopju zināšanas un pieredze izpaužas kā īpaša uzmanība, ko viņi pievērš dravām piemērotu vietu izvēlei, ņemot vērā topogrāfiju. Izvēloties uz dienvidiem un dienvidaustrumiem vērstas vietas, kas ir pasargātas no vēja un ir pietiekami saulainas, tiek nodrošināta optimāla bišu saimju attīstība. Saimes, kas attīstās šādos apstākļos, sasniedz pienācīgu kolektīvās aktivitātes līmeni, kas galu galā izpaužas nektāra patēriņā. Regulāra ziedēšanas un nektāra patēriņa uzraudzība un kontrole nodrošina savlaicīgu medus sviešanu, kas ir viens no galvenajiem kvalitatīva medus ražošanas faktoriem, kurš atšķir šā reģiona medu no kastaņu medus, kas ražots citos reģionos. Konkrētāk, daudzus gadus vērojot saldo kastaņu ziedēšanu, vietējie biškopji spēj noteikt, kad tie sāk ziedēt un tādējādi savlaicīgi izvietot bišu saimes izvēlētās vietās, lai izmantotu kastaņu nektāra priekšrocības un tādējādi sasniegtu maksimālu monoziedu medus viendabīgumu, kas attiecīgi atspoguļojas medus tipiskajās organoleptiskajās īpašībās. Produktam "Banski kestenov med" ir raksturīgs zems ūdens un HMF (hidroksimetilfurfurola) saturs. Šāds ūdens saturs liecina, ka medus nogatavināšanas laikā bites ir pienācīgi izvadījušas ūdeni un ka biškopji ir pareizi noteikuši medus sviešanas laiku, tādējādi vēl vairāk ietekmējot medus kvalitāti. Medus ar zemu HMF saturu liecina, ka tas ir svaigs un nav karsēts temperatūrā, kas pārsniedz 40 °C; tas nodrošina medus vērtīgo sastāvdaļu saglabāšanos. Tāpēc vietējo biškopju uzsvars uz kvalitātes saglabāšanu, iegūstot zināšanas un pieredzi, tieši ietekmē "Banski kestenov med" ķīmisko sastāvu.

Iepriekš minēto faktoru kombinācija, arī kastaņu mežu lielais īpatsvars *Banovina* reģionā, reģiona aizsargātā vide un labvēlīgais mikroklimats, biškopības tradīcijas un vietējo biškopju prasmes un zināšanas, tieši ietekmē "Banski kestenov med" specifiskās īpašības.

Ar nosaukumu "Banski kestenov med" apzīmētā produkta specifikas pamatā ir sen izveidota biškopības tradīcija, kuras rezultātā saikni ar noteikto ģeogrāfisko apgabalu stiprina arī vēsturiskie, tradicionālie un kultūras faktori. Faktiski pirmais rakstiskais dokuments, kurā ir minēts medus (un līdz ar to arī biškopība *Banovina*), ir datēts jau ar 1211. gadu un attiecas uz klosteru baznīcas tiesībām izmantot medu. Biškopis *Milan Krizman*, iespējams, bija visnozīmīgākais biškopības veicinātājs *Petrinja* pilsētā. Viņš bija gan biškopības veicinātājs, gan novators, kurš izveidoja mūsdienīgu bišu stropu, kas zināms kā "krizmanka". Pirmā biškopju asociācija *Banovina* reģionā bija *Petrinja* Biškopības asociācija, kas dibināta 1952. gadā un joprojām darbojas.

Atsauce uz produkta, kas apzīmēts ar attiecīgo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, specifikācijas publikāciju

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/zoi-zozp-zts/Specifikacija_Banski_kestenov_med_kolovoz_2025.pdf